

Резюмета на научната продукция на доц. д-р Искра Баева за участие в конкурс за професор

1. Искра Баева. Източна Европа през XX век. Идеи, конфликти, митове. София, Изд. Парадигма, 2010, 530 с.

Книгата представлява опит да се погледне обобщено историята на Източна Европа през XX в. Тя е структурирана в четири части, първата от които е посветена на общи проблеми от историята на Източна Европа през XX в., следващите две са центрирани около водещите страни от региона – Чехословакия и Полша, а последната е посветена на взаимоотношенията на България с други страни както от Източна Европа, така и от други части на света. По-голямата част от отделните глави са написани на основата на първични изворови документи – от основните български архиви. Проблематизирани по нов начин са такива проблеми като характера на Източна Европа като обособен европейски регион, въздействието на медийните послания за настъпилото малко преди и след края на Студената война руиниране на понятието Източна Европа, ролята на жените, на евреите, на либерализма, на формата на управление, на дисидентското движение, на етническите и националните проблеми, на Съединените щати, на съдбата на славяните в различни държави, на опитите за интеграция в историята на този особен европейски регион.

Специално внимание е обърнато на различни източноевропейски аспекти от общата европейска криза през 60-те години, както и на моменти от политическите и кадрови трансформации при налагането на съветската система на държавен социализъм след края на Втората световна война.

Посветената на Чехословакия част се спира на няколко отделни проблема: големите личности в историята на тази съставна държава, просъществувала седем десетилетия през XX в. – това са президентите Томаш Гарик Масарик, Лудвик Свобода, Густав Хусак и емблематичната фигура от `Прахката пролет` Александър Дубчек. Три глави са посветени на различни аспекти от най-важното следвоенно събитие в историята на Чехословакия – `Прахката пролет`, а последната – на опита за сравнение между преходите към демокрация на Чехословакия и България.

Третата част, посветена на Полша, включва компаративистичното изследване на политическата култура в Полша и България, както и външнополитическите реакции на две от полските кризи – тази от 1968 г. и от 1980 г., когато е създаден първият независим профсъюз в Източна Европа – НПС „Солидарност”.

Последната част има характера на опит за поставяне на съвременна България в контекста на общата история. Става дума за отношенията на България с водещата световна сила САЩ след Втората световна война; за връзките с една малка и неутрална централноевропейска държава, каквато е Австрия; трудните контакти с далечна и революционна Куба; както и на генезиса на трансформационните процеси в България – влиянието на `Прахката пролет`, създаването на първата истински политическа дисидентска организация (Клуб за подкрепа на гласността и преустройството и мястото на 10 ноември 1989 г. в събитията в останалите социалистически страни от Източна Европа.

2. Искра Баева. България и Източна Европа, София, Изд. “Парадигма”, 2010 г. 271 с. (Първо издание – 2001)

Книгата е структурирана в 13 глави, съдържащи исторически изследвания на отделни проблеми от Източна Европа и отношението на България към тях. Повечето

изследвания са направени на основата на интерпретирани за пръв път в науката архивни материали (благодарение и на възможността за достъп до основните български архиви, получена през 90-те години). Между тях приносен характер имат: изследването на европейските и неевропейските характеристики на източноевропейския социализъм; документалното изследване за съдбата на българите в страните от Източна Европа след Втората световна война; Интерпретацията на документите на ЦРУ за България от 50-те години, които ползвах по време на специализацията си в САЩ през 1994 г.; новият подход към разглеждането на предпоставките за началото на десталинизацията в България между смъртта на Сталин през 1953 г. и Априлския пленум от 1956 г.; проблемите на българската външна пропаганда в началото на управлението на Живков, базирани върху нови архивни документи от ДА на МВнР; новата интерпретация на “сближението” между България и СССР на основата на вече въведените в обръщение от Драгомир Драганов пленуми на ЦК на БКП от 1963 г. и от 1973 г.; първата интерпретация на отношението на българските власти и на българското общество към реформаторския процес в Чехословакия през 1968 г.; изследвания, посветени на полските обществено-икономически кризи през 1966, 1968 и 1970 г., опрени освен на полска историческа литература и върху български архивни документи; панорамно представяне на кризисните години, завършващи на 8 в историята на Чехословакия през ХХ в.; архивно изследване на създаването и унищожаването на първата дисидентска организация в България – създадения на 8 март 1988 г. “Русенски комитет”; представяне на трансформациите, осъществени в БКП/БСП през първото десетилетие на прехода в България, изградено на основата на партийни и други документи. Тази книга с леки допълнения е преиздадена през 2010 г.

3. Искра Баева. Тодор Живков. София, Изд. „Кама”, 2006. 122 с.

Тази кратка биография на Тодор Живков е по същество първата критична научна биография на Живков. Тя е обобщителна за пътя на този своеобразен български политик от низините на българската общество до неговия връх, като проследява и съдбата на Живков след свалянето му от власт на 10 ноември 1989 г. до смъртта му през август 1998 г. След излизането на тази кратка биография се появиха и други биографии на Живков, които обаче са написани не от историци, а от журналисти. В кратка биография са използвала архивни материали от бившия Централен партийен архив (сега ЦДА, ф. 1Б). Нов в тази кратка биография е и балансираният подход към личността на Живков, като в книгата е направен опит да се избегне както крайното му отричане, характерно за периода след 10 ноември 1989 г., така и възхваляването му, което беше задължително за периода преди 10 ноември 1989 г. и което можем да забележим и в някои публикации, посветени на Живков от последните години.

4. Евгения Калинова, Искра Баева. Българските преходи 1939 – 2010. София, 2010, Изд. „Парадигма”, 573 с.

Тази книга, написана в съавторство с Евгения Калинова, е поредното издание на “Българските преходи” – първото е издадено през 2000 г. и обхваща периода от 1944 до 1999 г. Моите текстове са обозначени и обхващат следните страници: 7-13, 86-89, 125-573. Книгата представлява първата цялостна авторска монографична история на съвременна България. Това означава, че част от текстовете са обобщителни, а част изградени на съвсем нови изследвания и архивни и друг тип документи и материали. Изцяло нова за българската историография е частта, която анализира политическите и

обществените процеси в България от втората половина на 80-те години до края на прехода. Управлението на Тодор Живков е интерпретирано за пръв път в българската историография изцяло на основата на архивни материали, които бяха разсекретени през 90-те години и станаха достояние на българските историци. Един от най-интересните периоди са годините на „преустройството” в България и особено т.нар. Юлска концепция – на основата на изцяло архивни материали съм се опитала да дам своята гладна точка за последния опит на Живков да извърши трансформация от държавен социализъм от съветски тип към контролирано въвеждане на капитализъм в икономиката.

5. Iskra Baeva, Evgenia Kalinova. ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ. Απο το Ανατολικο Μπλοκ στην Ευρωπαϊκη Ενωση. ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ Α. Ε. Θεσσαλονικη. 2011. 300 σ.

Книгата “България от Източния блок до Европейския съюз”, издадена в Гърция на гръцки език, представлява ново развитие на идеята в различни европейски страни да бъде представена съвременната история на България. Книгата е съавторска с Евгения Калинова, а моята част отново е от управлението на Живков до това на Б. Борисов (с.). По желание на солунското издателство ударението беше поставено върху развитието на България в годините на прехода. Книгата е предназначена за студенти по история и международни отношения и академична публика, която се занимава професионално със съвременна балканска и световна история. Аналитичното изложение достига до изборите от 2009 г. и първите управленски стъпки на правителството на ГЕРБ. Специално внимание е обърнато на българо-гръцките отношения.

6. Iskra Baeva, Evgenia Kalinova. Bulgarien von Ost nach West. Zeitgeschichte ab 1939. Wien, Braumueller. 2009, 195 p.

Книгата „България от Изток към Запад. Историческо развитие от 1939 г.” е написана съвместно с Евгения Калинова на основата на вече утвърдената в България монография „Българските преходи”. Книгата не е превод на преходите, а е написана специално за гръцката публика, тъй като обемът ѝ е значително по-малък, а акцентите са поставени не толкова върху вътрешнополитическото развитие на България, а върху големите обществено-политически процеси и външнополитическите обусловености на българската политика. Основната част от книгата е посветена на прехода на България към парламентарна демокрация и пазарна икономика, което определя и значителната ми авторска част (с. 39-194). Причината за тази специфика е интересът на академичната австрийска и немскоезична аудитория към най-съвременната проблематика. Специално внимание в критата е обърнато на българо-австрийските контакти и отношения. Историческият анализ достига до 2009 г., подчертани са и реакциите на Австрия в ЕС по отношение на българското присъединяване към съюза. За австрийската гледна точка са използвани и нови български архивни материали.

7. Evguenia Kalinova. Iskra Baeva. La Bulgarie contemporaine entre l'Est et l'Ouest. Paris, L'Harmattan, 2001, 242 p.

Книгата „Съвременна България между Изтока и Запада” е първата съвместна книга на превърналия се по-късно в постоянен научен тандем (Искра Баева и Евгения Калинова). Тя бе поръчана от френския професор историк Жан-Франсоа Суле като

втора в поредицата от книги на парижкото издателство L'Harmattan, посветени на новите демокрации в Източна Европа. Моята част от книгата е посветена на България от времето на Живков и на прехода към демокрация след неговото сваляне от власт (с. 127-242). За френските читатели тази книга е първото цялостно представяне на съвременната българска история. Тя беше написана в популяризаторско-информативния стил като първо сериозно запознаване на френския читател и историк. Резултатът е успешен, както личи от цитирането ѝ от френски историци по-късно.

8. Искра Баева, Евгения Калинова. Следвоенното десетилетие на българската външна политика (1944–1955). София, Изд. „Полис”, 2003, 261 с.

Тази книга представлява курс лекции по българската външна политика в първия следвоенен период за студентите от специалност „история” и „международни отношения”. Тя е написана в съавторство с Евгения Калинова. В нея съм написала главата, посветена на българското участие в Източния блок (103-117 с.). Става дума за българското участие в създаването на източноевропейските международни структури и организации: външнополитическата трансформация от Запад на Изток, участитето и позициите на България в Коминформбюро, създаването на Съвета за икономическа взаимопомощ, на Организацията на Варшавския договор и на Източния блок като цяло. За целта съм използвала новоразсекретени документи от ДА на МВНР.

9. Искра Баева, Евгения Калинова, Илияна Марчева. История на съобщенията в България. Факти, събития, личности, проблеми. С., 1997, 160 с.

Книгата “История на съобщенията в България” е колективен труд, чиято съставителка съм. Приносен характер в него има пълното, макар и кратко, представяне на цялостното развитие на съобщенията в българските земи и в българската държава. Частта, написана от мен (с. 5-6, 70-73, 89-160), представлява първата историческа интерпретация на развитието на различните форми на съобщения в България в годините на прехода към плурализъм и демокрация. Авторка съм и на частите, които проследяват възникването и развитието на българската телевизия, които също имат приносен характер, тъй като до издаването на тази книга все още не беше написана историята на телевизията като обществено явление. Книгата е съпроводена с кратко представяне на министрите на съобщенията и хроника на събитията в областта на комуникациите.

10. Външната политика на България след 10. XI. 1989 г. С., 1997, 199 с.; Bulgarian Foreign Policy after 10 November 1989. Sofia, 1997, 190 p.

Книгата е колективна монография съвместно с Евгени Александров, Красимира Стоянова, Александър Рангелов и Катинка Христова, посветена на поврата, извършен в българската външна политика от първите години на прехода. В тази книга моите части са следните глави: Основни насоки на българската външна политика в края на социалистическия период (1985–1989 г.); Главни вътрешни и международни фактори в началото на демократичните промени; Външната политика на правителството на Димитър Попов (с. 7–27, 28–47, 58–70).

В написаните от мен глави съм очертала историческата ретроспективна картина на външнополитическите дадености, наследени от българските правителства след 10 ноември 1989 г. Става дума за позиции, нагласи, съюзни отношения, проблеми и кризисни моменти от последните години от съществуването на държавния социализъм от съветски тип в България. Проследила съм и международните условия и вътрешнополитическите усилия за промяна на външнополитическата ориентация на България в първите месеци след 10 ноември 1989 г. Направила съм и преглед и оценка на външната политика на първото програмно правителство на Република България – това на Димитър Попов, на което му се налага да извърши първият по-значителен външнополитически поврат в годините на прехода.

11. Евреите в международната политика. Една българска гледна точка. С., 1998, 325 с.

Книгата представлява колективна монография в съавторство с Евгени Александров, Бойка Василева, Красимира Стоянова и Елина Александрова, в която аз съм представила четвърта глава, озаглавена „Евреите във външната политика на руската държава” (с. 147–199). В нея съм проследила ролята на евреите във външната политика на Русия и съответно на Съветския съюз в периода на XIX и XX в. Този въпрос е част от по-широкия въпрос за особената роля на евреите в руската и съветската история. Представена е официалната ограничителна позиция на руската империя за еврейското население и нейното преодоляване, ролята на евреите в първите стъпки на Съветска Русия в международните отношения, както и ролята на евреите във формирането и реализирането на външната политика на СССР до разпадането му.

12. University of Sofia St Kliment Ohridski. The First 120 Years. Sofia, 2009, 248 p.

Книгата е монографично изследване на историята на Софийския университет, осъществено заедно с Иван Илчев, Валери Колев и Евгения Калинова. Частта, написана от мен обхваща последния във времето период от съществуването на университета – от интеграцията на СУ с БАН в началото на 70-те години на XX в. до 2008 г. (Integration of the University of Sofia with the Bulgarian Academy of Sciences; The University in the Years of Democratic Transition (1989–2008)). Като обем това са страниците от 203 до 238. Този период е изпълнен с промени – приспособяване към последната реформаторска акция в епохата на социализма, ангажирането на академичната университетска общност с дисидентското движение и участието в трансформационните процеси от годините на прехода.

Научни статии и студии: (подредени са в хронологичен ред)

13. Отвореното общество 50 години по-късно – погледът на историка. – Философия, история, хуманизъм, София, 1996, 45–50.

Статията е разширен доклад от научна конференция и представя значението на идеята на Карл Попър за „отвореното общество” за развитието на Европа и света през XX в.

14. Българската пропаганда в Източна Европа от края на Втората световна война до смъртта на Сталин 1953 г. – Balkanistic Forum, 1–2 '96, 115–126.

Статията е част от тематична книжка на списанието, посветена на историческата роля на пропагандата. Написана е на основата на архивен материал и проследява проблемите и преди всичко неуспехите на пропагандните послания на НРБ в първия период от съществуването ѝ – от 1944 до 1953 г.

15. Bulgarian Transition to Democracy after 1989 – Revolution or Evolution. – In: Actes de Deux Journées de Travail sur la Transition "Les Mécanismes de la Transition dans l'Europe des Transformations". Editions Ant. N. Sakkoulas. Athènes, 1996, 153–158.

Статията е разширен вариант на доклад от научна конференция, посветена на различните аспекти и варианти на преходите в Европа, проведена в Комотини, Гърция. В нея е направен опит за обобщение на промените в България от първите години на прехода след 10 ноември 1989 г.

16. Градът в политическата история на Източна Европа през XX в. – Балканистичен форум. 1997, кн. 2. 73–81.

Статията е написана специално за списанието на ЮЗУ „Неофит Рилски” за тематичен брой, посветен на града в историята. В нея е разгледана историческата дихотомия град – село в Източна Европа с акцент върху постоянната водеща роля на града, независимо от аграрния характер на източноевропейските общества.

17. Новата левица в Източна Европа пред предизвикателствата на прехода. – Понеделник, 1998, № 6-7, 129-142.

Статията е разглежда трудните трансформационни проблеми, пред които е изправена посткомунистическата левица в годините на преход на страните от бившия Източен блок от държавен социализъм от съветски тип към парламентарна демокрация.

18. Българо-съветските отношения в годините на "перестройката". – В: България в сферата на съветските интереси (българо-руски научни дискусии). С., 1998, 118–127.

Статията е разширен вариант от доклад на българо-руска научна конференция. Тя е сред първите в българската историография опити да се анализират последните години от блоковите отношения на водача на Източния блок – СССР, и най-верния му съюзник-сателит – България.

19. БРП (к) и другите в Коминформбюро. – В: България в сферата на съветските интереси (българо-руски научни дискусии). С., 1998, 360–368.

Статията е разширен вариант на доклад от участие в българо-руска конференция. Той се базира върху компаративния подход в изследването на отношенията на източноевропейските държави към политиката на СССР, след като в края на Втората световна държавите от този голям европейски регион попадат в съветската сфера на влияние.

20. Еволюция на идеите на левицата за националната държава през XX век. – В: Българската левица за националната държава в XXI век – историческо развитие и перспективи". Национална теоретична конференция, Велико Търново, 29 и 30 ноември 1997 г., 85–89.

Статията е разширен вариант на доклад от научна конференция, която се опитва да интерпретира сложните идейни отношения между национализма и левицата в епохата на държавния социализъм от съветски тип.

21. Стари и нови митове за "социализма". – В: История и митове, С., 1999, 145–154.

Статията е базирана върху доклад от научна конференция, организирана от ИФ на СУ, в която се разискваше важния за началния период на прехода проблем за митовете, създадени от предишната епоха. В този контекст съм поставила митологичното описание на социализма в

епохата на управление на БКП, но и нововъзникналите в годините на прехода нови митове за най-близкото минало.

22. Българските преходи през XX в. – Ново време, 1999, 97–104.

Статията е опит за обобщение на трансформационните процеси, през които е минала България в продължение на XX в. – ударението е поставено върху следвоенния преход към съветския тип социализъм и сравнението му с процесите, осъществявани след 10 ноември 1989 г.

23. България и Съветският съюз след Втората световна война – прагматизмът на българската позиция. – В: България и Русия през XX век. Българо-руски научни дискусии. С., 2000, 425–433.

Статията е написана на основата на доклад пред българо-руска научна конференция, посветена на българо-руските (съветските) отношения през XX в. Вниманието е съсредоточено върху утвърждаването на сателитната позиция на България в Източния блок и икономическите последици от това.

24. Българската равностметка на XX век – между носталгията и безнадеждността. – В: Краят на хилядолетието, носталгии, раздели и надежди. С., 2000, 11–16.

Това е публикуван доклад от конференция, организирана от ФСФ на СУ и посветена на равностметката за България от приключилия XX в. Равностметката набляга повече на неуспехите, които би трябвало да помогнат на българското общество да не повтаря грешките си от миналото.

25. Основни тенденции в прехода на бившите социалистически страни от Източна и Средна Европа. – Понеделник, 2000, кн. 7–8, 67–80; - В: Защо рухна реалният социализъм. С., 2001, 276–294.

Статията е обобщение на причините за краха на системата на държавен социализъм от съветски тип във всички европейски страни от Източния блок и на водещите тенденции в трансформационните процеси.

26. Променящото се възприемане на българските поврати. Историкът гражданин и учен. Сборник в чест на академик Илчо Димитров. УИ "Св. Климент Охридски", С., 2001, 402–417.

Статията представлява продължение на стремежа да се сравнят повратните моменти от историята на България в различни исторически епохи. Тя е написана с цел да се впише в изследователския подход на акад. Илчо Димитров.

27. Iskra Baeva, Evgenia Kalinova, Sofia University. The United States Notion of Eastern Europe from the 1950s till the 1990s – Adequacy and Inadequacy. – In: America Imagined. Selected Conference Papers, October 18 - 21, 2001. American University in Bulgaria. Bulgarian-American Studies Association, 178–184.

Съавторската статия е плод на изследване върху американската интерпретация на ставащото в Източна Европа в целия следвоенен период. Ударението е поставено по-скоро върху често неадекватната оценка за Източна Европа, мотивирана от противопоставянето в епохата на Студената война.

28. Аграрното законодателство в Чехословакия, Полша и България след Първата световна война. – История, № 1, 2002, 11–21.

Статията е сравнително изследване на обхвата и общественото влияние на осъществените аграрни реформи в две нови централноевропейски държави и България след Първата световна война. Ясно се виждат разликите, предизвикани от различната историческа традиция на двата региона.

29. Николай Генчев – интелектуалецът в българския преход. – В: Търсене на истината. Юбилейно издание по случай 70 години от рождението на професор Николай Генчев. С., 2002, 41–51.

Студията е изследване на обществената дейност на един от най-харизматичните български историци. Сравнението между особения тип свободомислие, което Николай Генчев изразява в годините преди 10 ноември 1989 г., и опитите му да влезе в политиката след тази повратна дете показва една от характеристиките на т.нар. разрешено българско дисидентство, чийто ярък представител е той.

30. Modele kultury politycznej w powojennej Polski i Bulgarii. – In: Polska–Bulgaria w Europie Srodkowej i Polunocno–Wschodniej w wiekach XVII–XX. Podobienstwa, roznice, uwarunkowania. Pod red. Wieslawa Balceraka. Warszawa–Lowicz, 2003, 288–296.

В статията, която е разширен доклад от българо-полска конференция, е направено сравнение между равнището и проявите на политическата култура в епохата на социализма в Полша и България. Обяснени са причините за разликите.

31. Имперският принцип в Източния блок след Втората световна война. – История, 2003, кн. 3–4, 101–109.

Статията изследва механизмите, използвани от Съветския съюз след Втората световна война за създаване на просъветския Източен блок.

32. Студената война – война и/или мир. – В: Двадесетият век. Опит за равностметка. УИ "Св. Кл. Охридски", С., 2003, 182–193.

Статията е опит да бъде обобщена в края на ХХ в. историята на Студената война, в която се съчетават различни форми на конфронтация и сътрудничество между бившите съюзници от Антихитлеристката коалиция – САЩ и СССР.

33. Политическата култура на българското дисидентство. – Collegium Germania 4, Sofia, 2003, 278–294.

Статията изследва обществените и културните характеристики на българското дисидентство като организирано движение. На основата на документален материал е посочена разликата между българското и централноевропейското дисидентство.

34. Изток или Запад е Източна Европа? – В: Проблемът Изток–Запад. Историческа перспектива, Парадигма, С., 2003, 346–354.

Статията проследява историческото развитие на Източна Европа като особен, преходен регион, свързващ Европа с Азия и Африка в исторически план. Изводът е за променящото се място на региона в различните исторически епохи.

35. 80-те години – десетилетие на пропуснатите реформи в България. – Ново време, № 11, ноември 2003, 115–127.

Статията е посветена на последното десетилетие от съществуването на социализма – кризисните години, които завършват с крах на системата. Очертаването на българските реформи, наречени „преустройство“, е направено във формата на сравнение със ставащото в съседна Румъния, където процесите се развиват по съвсем различен начин.

36. Насилието в България в годините на прехода – 1989–2003 г. – История, 2004, № 3, 42–51.

Статията е доклад от международна конференция в Малага, Испания, посветена на насилието в съвременната епоха. В статията е направен анализ на различните форми на насилие, проявено в годините на прехода – икономическо, социално, криминално и т.н.

Направено е и сравнение на насилието от последния период с това от утвърждаването на комунистическата власт в България.

37. България и Русия в края на XX и началото на XXI век – от филство и фобство към нормализация. – Международни отношения, № 3, 2004, 61–70.

Статията разглежда ретроспективно сложните и многопластови отношения между България и Русия. Ударението е поставено върху дълбоките промени, осъществени след края на Студената война в двустранните отношения.

38. Iskra Baeva, Evgenia Kalinova. ¿Constituye el socialismo de Estado una interrupcion historica en Bulgaria y en la Europa Oriental – Lamusa: Pensamiento, Universidad y Red, # 2, 2003–2004, 247–251.

Съвместната статия е опит да се постави епохата на социализма в България в рамките на историческото развитие на страната през XX в. Тя е включена в сборник, дискутиращ предизвикателствата пред идеологиите в новото хилядолетие.

39. Political Changes in Bulgaria during the Years of Globalization. In: Bulgaria in Global Processes. Vassil Prodanov ed. New York 2004, Global Scholarly Publications. 297–325.

Студията е част от монография, представяща българския преход пред американска публика. В тази глава от книгата е представено оформянето на плуралистичната политическа система в България, представена в контекста на глобализацията.

40. Идеологията на Александър Стамболийски в рамките на източноевропейския аграризъм. – В: Земеделското движение в България. История, развитие, личности. Национална научна конференция. Пазарджик, 2004, 17–22.

Статията представя спецификата на съсловната теория на Александър Стамболийски като част от доктрината на европейския аграризъм. Направено е сравнение на българския аграризъм с аграризмите на други европейски земеделски движения в периода след Първата световна война.

41. Разширяването на Европейския съюз и предефинирането на Изтока. В: Проблемът Изток–Запад. Съвременни измерения. Доклади от конференцията “Проблемът Изток–Запад. Съвременни измерения”, София, 8 октомври 2004 г., С., 2004, 104–113.

В статията са представени паралелно два взаимно обуславящи се процеси – на промените в геополитическото място на Източна Европа, от една страна, и на разширяването на Европейския съюз на Изток след края на Студената война, от друга.

42. Балканите, България и Русия – заедно или поотделно по пътя към Европейския съюз. – Международна политика, Есен 2004, год. 1, кн. I, 39–43.

Тази публикация представлява публикуван доклад от международна научна конференция, посветена на международните отношения в Източна Европа.

43. Втората световна война и последиците ѝ за славянския свят. – Ново време, април 2005, бр. 4, 99–114.

Статията е посветена на един малко изследван аспект от последиците на Втората световна война – как тя и по-точно победата на Съветския съюз се отразява на отношенията между славянските държави. В следвоенния свят се стига до първото цялостно обединение на славянските народи в единен блок, но неслучайно това обединение не продължава дълго.

44. От професионален революционер до държавник – Антон Югов. – В: *Български държавници 1944–1989*. Скорпио ви, С., 2005, 142–155.

Биографичният очерк е посветен на една от знаковите фигури за комунистическия режим след Втората световна война. Антон Югов е бил министър на вътрешните работи, а по-късно и министър-председател, но с утвърждаването на Тодор Живков е отстранен от властта.

45. Българският “идеал за щастие” – Георги Трайков. – В: *Български държавници 1944 - 1989*. Скорпио ви, С., 2005, 156–169.

Биографичният очерк е посветен на формалния държавен глава в социалистическа България – лидера на казионния БЗНС Георги Трайков, който е председател на Президиума на Народното събрание.

46. Прагматикът, управлявал България 35 години – Тодор Живков. – В: *Български държавници 1944–1989*. Скорпио ви, С., 2005, 184–204.

Биографичният очерк проследява политическата кариера на Тодор Живков от родното му село до поста на държавен глава.

47. Дясната ръка на Тодор Живков – Станко Тодоров. – В: *Български държавници 1944–1989*. Скорпио ви, С., 2005, 205–218.

Биографичният очерк е посветен на Станко Тодоров, заемал продължително време мястото на дясна ръка на Тодор Живков. Проследено е и дистанцирането му от Живков през последната година преди свалянето на диктатора от власт.

48. Най-дългогодишният външен министър – Петър Младенов. – В: *Български държавници 1944–1989*. Скорпио ви, С., 2005, 219–233.

Биографичният очерк е посветен на най-дългогодишния български външен министър, който оглавява вътрешнопартийния преврат за отстраняването на Тодор Живков от власт и за кратко наследява неговите постове в БКП и в държавата.

49. Комунистът от трето поколение, който започва да възстановява капитализма – Андрей Луканов. – В: *Български държавници 1944–1989*. Скорпио ви, С., 2005, 234–254.

Биографичният очерк е посветен на най-знаковата фигура от началните години на прехода в България. Животът му е изпълнен с поврати и е силно митологизиран в българското общество. Очеркът се опитва да изчисти биографията от тези наслоения.

50. Where and How the Historical Memory of Bulgarian Communism is Kept. – In: *Vademecum. Contemporary History. Bulgaria*. Ed. By Iskra Baeva and Stefan Troebst. Berlin-Sofia, 2007, 7–14.

Историографският преглед е увод към пътеводителя по източниците на информация за съвременната история на България, подготвена по германски проект. В увода са очертани основните тенденции в историографията, интерпретираща социализма в България.

51. Последниците от Втората световна война – поглед от XXI век. – Във: *Втората световна война, България и следвоенният свят*. Военно издателство, 2005, 29–40.

Статията представлява ретроспективен поглед върху последниците от Втората световна война, но ударението е поставено върху промените в отношенията между победителките от Антихитлеристката коалиция, настъпили след края на Студената война.

52. Ролята на българския печат в Пражката пролет 1968 г. – Homo Bohemicus. 2/2004, Политика: “неудобни” и “деликатни” теми. 5–17. Същото. Българската журналистика 160 години. Минало – настояще – перспективи. Научни студии, статии,

съобщения. С. 2005, 225–235. Българската журналистика 160 години. Минало – настояще – перспективи. Научни студии, статии, съобщения. УИ “Св. Климент Охридски”. С., 2006, 225–235.

Статията представя реакцията на българския печат за реформаторската акция на ЧКП, наречена „Прахка пролет”. На основата на архивни документи, преди всичко от Дипломатическия архив на МВНР е очертана и чехословашката реакция на изопаченията, публикувани в българските вестници.

53. Моралът на старите (до 1989) и новите (след 1989) политици – опит за сравнение. Моралът в българската политика. Фабер, 2005, 62–72.

Статията е разширен доклад от научна конференция, посветена на политическия морал. Сравнението показва различия, но изводът е, че и в двата случая моралът на политиците се отличава от гражданския.

54. Съвременното българско национално съзнание – от нов национализъм към нов интернационализъм. – В: Европейските национализми и европейската интеграция. ИД “Христо Ботев” С., 2006, 148–153.

Статията проследява еволюцията на политическите нагласи по отношение на национализма в годините на прехода. Ясно се забелязва тенденцията от интернационализъм към нови националистически нагласи, характеризиращи някои парламентарни политически партии.

55. Искра Баева, Евгения Калинова. Историческите рефлексии на българския преход. – В: Историческата наука в България. Състояние и перспективи. ИИ при БАН, С., 2006, 265–276. заедно с Е. Калинова.

Съвместното проучване проследява начините, по които преходащото българско общество възприема епохата на социализма. Показани са многообразните гледни точки за близкото минало и техните носители.

56. Пътят като фактор за ускоряване на световната история през XX век. – В: Учител на учителите. Юбилеен сборник в чест на проф. Йордан Шопов. УИ, С., 2006, 115–123.

Статията прави опит да се проследи ролята на пътя в различните му форми като фактор за ускорение в живота на хората през XX в. Тенденциите на ускорение отговарят на процесите на глобализация.

57. Iskra Baeva, Evgenia Kalinova. Is State Socialism in Bulgaria and Eastern Europe a Historical Interruption? – In: Spaces, Gaps, Borders. Proceedings of the 8th International Conference of the Bulgarian Society for British Studies, 2003. Volume I. Sofia, 2006, St Kliment Ohridski University Press. p. 69–74.

Съвместната статия е дискуссионен поглед върху налагането и развитието на социализма в Източна Европа – неговите модернизационни характеристики и ограниченията, които налага на обществото. Социализмът е представен като част от историческото развитие на обществото.

58. Втората световна война и цивилните българи. – Във: Втората световна война и България, 1939–1947. ИК “Жажда”, Сливен, 2006, 19–25.

Статията интерпретира по по-различен начин историята на българското общество в годините на Втората световна война – не с помощта на военни действия, политически противопоставяне или геополитически спорове, а през призмата на ставащото с гражданите, различните им съдби.

59. От какви исторически митове се нуждаем и от какви не? – В: Ще оцелее ли българският народ през XXI век. Изд. “Захарий Стоянов”, УИ “Св. Кл. Охридски”, 2006, 202–214.

Дискусионното виждане лансира идеята, че съвременното българско общество се нуждае от някакви митове, но други трябва да бъдат развенчавани.

60. 1956 in Bulgaria – A Year of Reforms and Adjustment. In: Lagarul communist sub impactul destalinizarii. 1956. Academia Romana. Institutul national pentru studiul totalitarismului. Bucuresti 2006, 64–85.

Статията е написана във връзка с тържественото отбелязване на годишнината от Унгарската революция. Целта ѝ е да покаже, че събитията в Унгария и Полша от 1956 г. не са останали без следа и в другите страни от Източния блок.

61. Историческата наука за следвоенна България – в търсене на модела. – В: Предизвикателствата на промяната. Национална научна конференция, 10–11 ноември 2004 г. УИ “Св. Кл. Охридски”, С., 2006, 250–261.

Статията е разширен доклад от научната конференция, организирана от ИФ на СУ и на която беше възстановено Българското историческо дружество. В нея е направен преглед на историческата литература, посветена на историята на социалистическия период. Подходът е историографски и е направен опит за систематизиране и периодизиране на историческите изследвания от периода преди и след началото на прехода в България.

62. Чехите в България – славянската взаимност в действие. – В: Владимир Сис и България. Сборник статии от Националната научна конференция “Владимир Сис и България”, организирана от Института по история – БАН и проведена на 22–23 ноември 2003 в Хасково. Стигмати-Бохемия клуб, С., 2006, 233–249.

Статията е посветена на появата, присъствието и приноса на чехи и словаци към българското общество в целия период от първата вълна на заселване на чехи и словаци от Хабсбургската империя до наши дни. На основата на предишни публикации и на архивни документи е проследено влиянието на чехите и словациите върху модерна България.

63. Българската интерпретация на “ляво” и “дясно” през XX в. – прилики и разлики с европейската. – В: Политическата мисъл на XX век – поуки за България. Научна конференция, София, 27–28 октомври 2006 г. Авангард Прима, С., 2006, 65–73.

Статията е разширен доклад от политологическа конференция. В нея съм се опитала да представя обобщено проявите и еволюцията на политическото „ляво” и „дясно” в България през XX в. Подчертани са особеностите на основните политически тенденции в съвременна България.

64. The Year of the `Palace Coup or a New Start in Bulgarian History. – *Miscellanea Bulgarica*, 18, *Der Transformationsprozess in Bulgarian und der Weg in die EU*. Wien, 2006, 45–52.

Статията е публикация на доклад от българо-австрийска научна конференция, посветена на опита за осмисляне на първото десетилетие от прехода на България към демокрация.

65. Послание на Димитър Михалчев от Прага през 1924 г. Опит за българска външнополитическа стратегия. – *Известия на държавните архиви*, Т. 92, 2006, 105–130.

Студията е посветена на геополитическите виждания на един известен български философ, изкушен и от политиката и изпълнявал три пъти като функциите на посланик на България след преврати – през 1923, 1934 и 1944 г. Публикуваният документ дава интересна картина на вижданията на Михалчев за възможностите на България да излезе от затрудненото си положение след втората национална катастрофа.

66. Криза на европейската левица (Размисли след парламентарните избори в Полша и Германия). – Понеделник, 2005, № 9/10, 41–52.

Статията е опит да се очертаят новите тенденции в позициите на европейската левица след изборната загуба на две големи европейски леви партии през 2005 г. Тенденцията показва постепенната ерозия на левите идеи в годините след края на Студената война и като последица – размиването на границите между левица и десница в Европа.

67. Политическата (зло) употреба с архивите на Държавна сигурност в Източна Европа. – Понеделник, 2007, кн. 3–4, 51–61.

Статията представя цялостен поглед върху проблема с интерпретацията на проблема с тайните служби на комунистическия режим в годините на прехода в Източна Европа. Ударението е поставено върху българските специфики, които показват доста по-различна практика от утвърдената още през 90-те години в Централна Европа. Въпросът с документацията на Държавна сигурност или „с досиетата”, както е интерпретиран политически е поставен и от гледната точка на обществения морал.

68. Историческият път на България. – В: България: Интеграция, трансформация, модернизация. С., 2007 РИК “Славяни” ООД, 159–245.

Студията обобщава поредица от изследвания, посветени на България в съвременната история. Засегнати са такива проблеми като: българският опит в догонващото развитие; българският етнически модел; българското участие в основните социално-икономически и политически конфликти в постсоциалистическа Източна Европа; мястото на насилието в историята на прехода; проблемите на българо-руските отношения; мястото на държавите от Източна Европа между САЩ и Русия в годините на обществени трансформации; геополитическите промени на Балканите; процесите на сближаване и присъединяване на балканските държави към обединена Европа и др. под.

69. Балканската политика на България в началото на 20-те години на XX в. – Югославия, но чрез Чехословакия. – В: Мир и конфликти в Югоизточна Европа. ИФ-94, Регионален исторически музей – Кюстендил, 2006, 190–203.

Статията представлява документално изследване на дилемите, пред които е изправена българската външна политика в периода след Първата световна война, когато новият политически елит се сблъсква с необходимостта страната да излезе от изолация и едновременно с това да се опита да намали пораженията от Втората национална катастрофа.

70. Предизвикателства пред българската външна политика в края на държавния социализъм. – Международна политика, 2007, кн. 1, 105-121.

Статията е посветена на един слабо изследван проблем от българската външна политика – нейната еволюция през последното десетилетие от съществуването на държавния социализъм от съветски тип. Тя показва опита да екипа около Тодор Живков да реши една нерешима задача – да запази позицията на България на най-верен съветски сателит и едновременно с това да я отвори на Запад, включително и към Съединените щати.

71. Lata szesciesiate – krysys tozsamosci narodowek w Europie Wschodniej. – In: Integracja i tozsamosc narodowa w Europie Srodkowo-Wschodniej na przestrzeni dziejow. Red. Naukowa Elzbieta Znamierowska-Rakk. Wydawnictwo Neriton Instytut Historii PAN, Warszawa 2007, 187–202.

Статията е центрирана върху събитията в Източния блок през 60-те години на XX в. Специално внимание е обърнато върху отражението на кризата върху етническите отношения във всички страни от Източна Европа.

72. Социалистическата модернизация в България – плюсове и минуси. – Ново време, май-юни 2007, бр. 5–6, 153–170. Социалистическая модернизация Болгарии: плюсы и минусы. – Восточноевропейские исследования, Международный журнал по социальным и гуманитарным наукам 2007, VI, 5–18.

Статията е посветена на една от характерните, макар и оспорвани черти на държавния социализъм от съветски тип – неговия модернизационен потенциал. Доказателният материал за тезата е главно от България, като са представени както позитивните последици на преобразованията, така и негативните.

73. Образът на сърбите в българската историография през призмата на конфликтите от XIX и XX век. – In: *Obraz konfliktow meidzy narodami slowianskimi w XIX i XX wieku w historiografii*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, Krakow, 2007, 177–188.

Статията е част от научен проект на Ягелонския университет в Краков, посветен на източноевропейската историография и формирането на образа на другия. На основата на написаното в българската историография от последните десетилетия съм очертала негативния образ на сърбите, като противници на българите в повечето конфликти в новата и съвременната история.

74. БСП пред предизвикателствата на управлението. – Ново време, № 12, 2005, 11–28.

Статията е посветена на критичен анализ на готовността и уменията на БСП като наследничка на БКП да управлява успешно в годините на прехода.

75. Между Сцила и Харибда Тодор Живков при последната си среща с Горбачов. – Ново време, ноември 2007, бр. 11, 101–104, 104–112.

Публикацията представлява въвеждащ анализ към стенограмата от последната среща между българския (Тодор Живков) и съветския (Михаил Горбачов) лидер, осъществена в Москва през 1989 г. В нея са засегнати икономически, политически и международни въпроси, характеризиращи края на системата на държавен социализъм от съветски тип в България и ролята на Горбачов.

76. Намаляващата държавност в Европа след Втората световна война. – Историкии. Научни изследвания в чест на доц. Д-р Стоян Танев по случай неговата 70-годишнина. УИ “Епископ Константин Преславски”, Шумен, 2007, 491–508.

Студията е посветена на важен проблем за Европа и най-вече за Източна Европа през последните десетилетия – стремежът към суверенитет. Проследен е процесът на намаляване на държавността, който е пряко свързан със засилващата се глобализация.

77. Българският социализъм в следвоенния свят – идеи и проблеми. – В: Сборник в чест на доц. д-р Минчо Минчев. УИ „Св. Св. Кирил и Методий”, Велико Търново, 2006, 51–63.

Статията поставя в дискуссионен план мястото и ролята на социализма като специфична обществено-политическа система през XX в. Направено е сравнение с подобни системи и в други страни и в глобален план.

78. Балканите и европейската политика през XX и XXI век – борба за равноправно участие. – В: Национално, балканско, европейско, конвергентност и дивергентност. ИК ИФИ–БАН, С., 2008, 115–122.

Статията е съсредоточена върху геополитическите промени и предизвикателства за държавите от Балканите в годините на прехода. Става дума за промените, които превръщат

Балканите от гранична линия на конфронтацията от епохата на Студената война в периферна зона на новия конфликт, оформил се след 11 септември 2011 г.

79. “Възродителният процес” в България като национален и регионален конфликт (Причини за възникване и начини на преодоляване). – В: Гранични и етнонационални конфликти в Средна и Югоизточна Европа. БАН, Институт по балканистика, 2008, 99–121.

Студията е посветена на международните аспекти на един от най-травматичните моменти от близката българска история – „възродителния процес”. Посочени са външнополитическите причини за предприемането на тази драстична стъпка в етническата политика на България, както и опитите за излизането от него.

80. Bulgarien – der treue Vasall des Kreml. – In: Stefan Karner, Natalia Tomilina, Aleksander Tschubarjan. Preger Fruehling. Das internationale Krisenjahr 1968. 1. Beitrage. Kriegfolgen-Forschung, Boehlau Verlag Koeln Weimar Wien, 2008, 461–479; “България – преданный васал Кремля”. В: “Пражская весна”. Международный кризис 1968 года. Исследования. Международный фонд Демократия. “Россия XX век”, Москва, 2010, 191-206.

Студията се базира върху документално изследване на отношението на България – както от гледна точка на официалните власти, така и на обществото на реформената акция на ЧКП прец 1968 г. Тя е част от голям международен проект за влиянието на Пражката пролет върху Източния блок, европейските държави и хода на Студената война.

81. България в 60-е годы XX века: ответ на вызовы меняющегося мира. – В: 1956 год. Российско-болгарские дискуссии. Москва, 2008, 436–453.

Статията е посветена на явните и скритите промени, осъществяващи се в България през повратното за историята на Европа и света десетилетие на 60-те години. Подчертата е взаимозависимостта между икономическите и политическите процеси.

82. Александър Лилев – предизвикателството да си политик в интересни времена. В: Стратегът на промяната. Сборник по случай 75-годишния юбилей на Александър Лилев. Фонд. Арете–Фол, УИ “Св. Кл. Охридски”, 2008, 177–206.

Биографичният очерк е изграден на основата на архивни документи от ЦДА. Той представя дългия път на политик, който преминава през различни епохи, като съумява да запази способността си да заема адекватни на променящата се реалност позиции.

83. Българският преход в контекста на източноевропейския – регионални и глобални фактори. – В: Университетски четения и изследвания по българска история. IV международен семинар, Смолян, 11–13 май 2006, УИ “Св. Кл. Охридски”, 720–738.

Студията е компаративно проучване на мястото на българския преход в общия източноевропейски трансформационен процес, сложил край на следвоенната система на международни отношения – Студената война. Българските преобразования са поставени в рамките на регионалните и глобалните въздействия.

84. “Силата на безсилните” и безсилието на силните – източноевропейците пред изкушенията на властта. – В: Етнически и културни пространства на Балканите. Сборник в чест на проф. Цветана Георгиева. Част. I. Миналото – исторически ракурси. Изд. На СУ, 2008, 707–723.

Статията е посветена на важни ценностни елементи от историята на източноевропейското дисидентство. Направено е сравнение между моралната позиция на източноевропейските дисиденти в годините на диктатура и загубата на тази морална позиция след влизането на дисидентите във властта след 1989 г.

85. Балканите след Студената война – от разединение към обединение. – В: Национално, балканско, европейско – тенденции на равенство и неравенство. ИФИ–БАН, София, 2009, 157–163.

Статията проследява промените, извършени в отношенията между балканските държави, в годините на преход. Става дума за разнопосочни процеси – от една страна е преодоляването на враждебните отношения между някои балкански държави, а от друга – създаването на нови разделителни линии, които обаче са в процес на заличаване.

86. Славянската култура през XX в. и българският принос. – В: Приносът на българската култура за интеркултурата на 21 в. С., 2007, 10–14.

Статията е разширен доклад от научна конференция. В нея накратко са проследени някои от постиженията на славянската култура и ромялата и мястото на българските между тях.

87. Българските турци в годините на прехода. – В: Толерантният националист. – В: Паметен сборник от приятелите на Стайко Трифонов. С., 2009, 393–416.

Статията е посветена на политическата еманципация на българските турци. Проследени са процесите, предизвикани от „възродителния процес“ и неговата отмяна в края на 1989 г. В центъра на вниманието е създаването на първата политическа партия на българските турци – Движението за права и свободи, и нейната роля в прехода.

88. Чешкият принос в модернизацията на нова и съвременна България. – В: Ролята на чешката интелигенция в обществения живот на следосвобожденска България. Посолство на Република България в Чешката република. Прага, 2008, 20–31.

Статията е посветена на приноса на чешката диаспора в България в модернизацията на България в различни сфери на следосвобожденския живот.

89. Последната година: България и страните от Източния блок през 1989 г. – Исторически преглед, кн. 3–4, 2008, 90–108; Ostatni rok: Bulgaria i kraje Bloku sowieckiego w 1989 roku. – Studia z Dziejow Rosji i Europy Srodkowo-Wschodniej, tom XLIV, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe., 2009, 199–214.

Статията проследява външнополитическите контакти и дискусии на източноевропейските управляващи през 1989 г. – последната година от функционалното съществуване на Източния блок. Изградена е изцяло върху архивен документален материал.

90. Значението на Унгарската революция от 1956 г. за Източна Европа. – В: „Прекрасният повод“ II. С., 2008, 7–13; Az 1956-os Magyar forradalom kelet-Europaj jelentosege. – In: Kivalo alkalom II, Sofia, 2008, 183–188..

Статията прави ретроспективен анализ за въздействието на събитията в Унгария от есента на 1956 г., наричани днес Унгарска революция, върху обществата в Източна Европа. Посочени са както отделни случаи на актове, повлияни от унгарските действия, така и официалната реакция на политическата власт.

91. България и Съветският съюз/Руската федерация пред предизвикателствата на новия световен ред след 1989 г. – В: България и Русия между признателността и прагматизма. Форум “България-Русия”, ИИ – БАН, Институт по славяноведение – РАН, ДА “Архиви”, София, март 2008, 722–732.

Статията е разширен вариант на доклад, изнесен на международна конференция. Тя интерпретира дилемите, пред които са изправени двете държави – България и Руската федерация, в усилията си да намерят най-благоприятно за националните им интереси място в новия световен ред.

92. Съветският фактор в Източна Европа след Втората световна война. В: Русия и България – между “филството” и “фобството”. – В: Материали от научните конференции “Русия и Европа през XX век” и “Русия в българската история”. CD. Изд. “ИФ-94”, Сдружение “Анамнезис”, 2009, ISBN 978-954-9445-09-1, 411–421.

Статията представлява анализ на действията и влиянието на Съветския съюз в историята на Източна Европа, които обуславят водещата роля на т.нар съветски фактор.

93. Прилики и разлики между българското преустройство и съветската перестройка. В: Русия и България – между “филството” и “фобството”. – В: Материали от научните конференции “Русия и Европа през XX век” и “Русия в българската история”. CD. Изд. “ИФ-94”, Сдружение “Анамнезис”, 2009, ISBN 978-954-9445-09-1, 422–436.

Статията представлява съпоставителен анализ върху трансформационните процеси, започнати в завършителния етап от съществуването на системата на държавен социализъм в България и СССР.

94. Българският министър на външните работи Иван Башев и българо-турското сближение. – В: Общите граници на разбирателството. България и Турция партньори в XXI век. Съст. Д-р Дарина Петрова. Международен център за изследване на малцинствата и културните взаимодействия. С., 2009, 111-118; ‘The Bulgarian Minister of Foreign Affairs Ivan Bashev and the Bulgarian–Turkish Rapprochement’. – In: Common Borders of Understanding. Bulgaria and Turkey – Partners in the 21st Century. Ed. Dr. Darina Petrova, IMIR 2009, 119–126.

Статията е посветена на една важна част от дейността на министъра на външните работи Иван Башев – инициативите му, насочени към урегулирането на българо-турските отношения. Използването на архивни документи показва по неочакван начин позициите на Башев по отношение на българските турци и на турската държава.

95. Rola Solidarnosci w upadku socjalizmu w Bulgarii (1980–1989) / The Role of the Solidarity in the demise of socialism in Bulgaria (1980–1989). – In: Solidarnosc i upadek komunizmu / Solidarity and the Fall of Communism. Warszawa-Gdansk, 3–4 June 2009, 20–29.

Статията е посветена на българските реакции на осъществените големи обществено-политически преобразования в Полша в началото на 80-те години. На основата на архивни документи е представена официалната и неофициалната реакция в България на създаването на Независимия самоуправляващ се профсъюз „Солидарност”.

96. Университетски преподавания и изследвания по историческа бохемистика. – В: История и историография. Сборник в чест на проф. Д-р Мария Велева. Съст. Елка Дроснева. УИ “Св. Кл. Охридски”, 2008, 342–353.

Статията проследява развитието на историческата бохемистика в България от създаването на модерната българска държава до нашата съвременност.

97. Етническата пъстрота като политически проблем в междувоенна Централна Европа. – В: Етноси и съжителство в европейската история. Кюстендилски четения 2006. ИФ-94, РИМ – Кюстендил, С., 2009, 188–196.

Статията е посветена на сложните етнически отношения в новосъздадените държави в Централна Европа след Първата световна война. В нея са формулирани различните модели на тези взаимоотношения и са обяснени политическите и историческите причини за тези разлики.

98. Успехи и неуспехи на 20-годишния български преход. – Международна политика, 2009, кн. 3, 22–33.

Обобщителната статия представлява опит да се оцени прехода в България в неговия край от гледна точка на постигнатото и неуспехите, от гледна точка на политиките и на българските граждани, от гледна точка на външно- и вътрешнополитическите промени.

99. Последиците от Втората световна война – 65 години след края ѝ (95–106) Последствия Второй мировой войны – 65 лет после ее окончания. (202–211) 65 години от победата над фашизма. 65 лет победы над фашизмом. НД “Русофили” – РБ, Руски фонд за мир – РФ. С., 2010.

Статията от двуезичния сборник е посветена на оценката за последиците от Втората световна война в началото на ХХI в. Тази оценка показва големите промени в света, осъществени в изминалите 65 години.

100. Българската външна политика при Иван Башев – стремеж към независимост. – В: 100 години независима България: стълбовете на държавността. Военно издателство, 2009, 10–17.

Статията се занимава с един епизод от външнополитическата дейност на Иван Башев. Става дума за опита на Башев да извоюва по-голяма самостоятелност на България в рамките на ръководения от Съветския съюз Източен блок.

101. Политикът интелектуалец – в съавторство с Е. Калинова. В: Иван Башев политик, държавник, дипломат, УИ “Св. Климент Охридски”, С., 2009, 41–59.

Биографичната съвместна студия е посветена на българския външен министър Иван Башев. Тя проследява пътя му към младежките комунистически организации, които го правят международен младежки деец, заслугите му за освобождаването на българската култура от политическите ограничения и накрая – заслугите му за уреждане на отношенията на България с Гърция, както и цялостната му дейност на най-харизматичен български министър от епохата на социализма.

102. “Възродителния процес” като международен проблем. Българската държава и “възродителният процес” на международната арена. (написано е и името на Е. Калинова, но текстът е написан изцяло от И. Баева), “Възродителният процес”. Международни измерения (1984–1989). Том II. Архивите говорят, т. 61. ДА “Архиви”, С., 2009, 5–13.

Статията е въвеждаща в публикувания втори том с документи за „Възродителния процес”, представящ непубликувани архивни материали за международните аспекти на процеса.

103. Мястото на 10 ноември 1989 г. в общите процеси на промени в Източна Европа. – Понеделник, 2009, кн. 11/12, 68–83.

Статията е опит да се поставят промените в България в контекста на извършващите се по същото време преобразования в останалите социалистически страни в Централна Европа и на Балканите.

104. Ведущие течения в болгарской внешней политике в 70-80-е годы XX века. – Славяноведение, 2010, кн. 3, 29–35.

Статията е посветена на външната политика на България в изглеждатите „застойни” десетилетия – 70-те и 80-те години. На основата на архивни документи тя показва опита на Тодор Живков да запази позицията на България на най-раван съюзник на СССР, като същевременно отвори страната на Запад и към Далечния изток.

105. Защо са слаби опозиционните нагласи сред българската интелигенция. – Ново време, 2010, кн. 1, 127–144.

Дискусионно мнение за дисидентското движение в България, което се опитва да обясни трудностите, с които България се сблъсква в годините на прехода към демокрация след 10 ноември 1989 г.

106. Bulgarian-Turkish Relations in the Context of Bulgaria's Balkan Policy in the 1960-70's. – In: Turkish-Bulgarian Relations. Past and Present. Ed. Prof. Dr. Mustafa Turkesh. Istanbul, 2010.

Статията е разширен вариант на доклад, изнесен на българо-турска научна конференция в Анкара. В нея са изследвани особеностите на българо-турските отношения през 60-те години, когато с участието и на външния министър Иван Башев двустранните отношения излизат от ледниковия си следвоенен период.

107. Роль Советского Союза в распаде Восточного блока. В: Studia Balkanica, К юбилею Р. П. Гришиной. Москва, 2010, 339–348.

Статията е поредното изследване, посветено на българо-съветските отношения, но този път погледа е от Съветския съюз към България, като на основата на документи и публикации е показана водещата роля на Михаил Горбачов за разпадането на Източния блок в края на 80-те и началото на 90-те години.

108. Bulgarian Transition and the Memory of the Socialist Past. (co-author E. Kalinova) In: Remembering Communism. Genres of Representation. Ed. by Maria Todorova. Social Science research Council, New York. 2010, 57–94.

Студията е плод от осъществяването на международен научен проект, посветен на начина, по който съвременното българско общество интерпретира социализма и по който формира паметта си за близкото минало.

109. Die Kommunistische Aera im kollektiven Gedaechnisder Bulgarien. In: Postdiktatorische Geschichtskulturen im Sueden und Osten Europas. Bestandsaufnahme und Forschungsperspektiven. Herausgegeben von Stefan Troebst und Susan Baumgartl. Wallstei Verlag (2010), 405-501. Заедно с Евгения Калинова и Николай Поппетров.

Съвместната студия е реализация на двустранен българо-германски проект, посветен на осъзнаването на миналото и на механизмите, по които се извършва съзнателна и несъзнателна трансформация на историческата памет.

110. Образ СССР/Росии в Болгарии на закате «государственного социализма» и в годы перехода к новой общественной модели (1985-2009 гг.). – Във: Россия-Болгария: векторы взаимопонимания. XVIII-XXI вв. Российско-болгарские научные дискуссии. Москва, 2010, 328-342.

Студията интерпретира през призмата на имагологията двустранните отношения между България и Съветския съюз/Русия в периода на големите промени – от „перестройката“ през края на Студената война до геополитическата преориентация на България от Изток на Запад.

111. Българският социализъм след Втората световна война като изследователски проблем. В: Изследвания по история на социализма в България 1944–1989. ЦИПИ, Т. 2, С., 2010, 7-24.

Статията дискутира историографски проблеми на изследването на феномена европейски социализъм. Проследена е еволюцията на отношението към социализма от страна на историците в България, в другите източноевропейски страни, а и в световната историография. Текстът е част от обществената дискусия за близкото минало.

112. Идеите за изграждане на социалистическата държавно-политическа система. В: Изследвания по история на социализма в България 1944-'1989. ЦИПИ, Т. 2, С., 2010, 25-63.

Студията е част от мащабно цялостно изследване на българския социализъм, финансирано от фондация „Фридрих Еберт“. Тя проследява идейните предпоставки, които лежат в основата на социализма в България. Тези предпоставки лежат още в марксизма, но са проследени и трансформациите на принципите на марксизма в Съветския съюз и по-късното им пренасяне и еволюция в източноевропейския вариант на държавния социализъм.

113. Етнически и религиозни общности в следвоенна България. (в съавторство с Е. Калинова) В: Изследвания по история на социализма в България 1944-'1989. ЦИПИ, Т. 2, С., 2010, 517-559.

Съвместната студия е посветена на сложната и непоследователна политика на българската държава от епохата на социализма към различните етнически и религиозни общности, като в центъра на вниманието са поставени знакови общности като евреите, циганите, турците и мюсюлманите.

114. България и социалистическите страни от Източния блок. В: Изследвания по история на социализма в България 1944-'1989. ЦИПИ, Т. 2, С., 2010, 662-711.

Студията е посветена на приятелските, но на моменти и свързани с проблеми отношения на България към останалите страни от Източния блок. Проследени са и българските реакции на централноевропейските социално-икономически кризи.

115. Слуховете като „заместваща“ информация в годините на социализма в България и в Източна Европа. В: България и Европа през съвременната епоха- Сборник в чест на 80-годишнината на проф. дин Димитър Сирков. „Фабер“ 2010, 362-380.

Статията е неконвенционален поглед върху историческите извори. Интерпретирана е ролята на слуховите като източник на информация за съвременната история на източноевропейските държави. Направен е и критичен анализ на недостатъчната официална информация и оттам – на свръхвлиятието на слуховите.

116. Iskra Baeva, Evgenia Kalinova. Bulgarian Turks During the Transition Period. – In: Bulgaria and Europe. Shifting Identities. Ed. *Stefanos Katsikas*. Anthem Press, London-New York-Delhi. 2010, Chapter Four. 63-78.

Статията е част от международен опит да се очертаят важни характеристики на България като член на Европейския съюз. Този съавторски материал е посветен на политическото и икономическото положение на българските турци в годините на прехода и на отношението на българската държава към тази общност.

117. България и Куба (1960-1989) – сътрудничество и противоречия. – Понеделник, кн. 1-2, 2011, 84-91.

Статията е посветена на българо-кубинските отношения след Кубинската революция. Тези отношения са нееднозначни, тъй като имат няколко пласта: на взаимна помощ или по-скоро на българска помощ за Куба; на идеологически противоречия и проблеми; на търсене на помощ в различни международни кампании.

118. Участието на български военни части в интервенцията в Чехословакия през 1968 г. – военна или политическа операция? – Военноисторически сборник, кн. 1, 2011, 101–110.

Статията е разширен вариант на доклад от научна конференция, посветена на българските военни традиции. В нея е подчертана подчинената на политиката роля на двата български полка, участвали в интервенцията в Чехословакия след 21 август 1968 г.

119. Днешните проекции на националната политика на социалистическа България. – В: Националната идентичност. Съвременен социален контекст и етични рамки. Институт за изследване на обществото и знанието, БАН, 2011, 128-141.

Статията е разширен доклад от научна конференция, организирана от Социологическия институт на БАН, посветена на национализма. Тя проследява постепенното утвърждаване на национализма в политиката на България от последните две десетилетия на социализма.

Учебници и учебни помагала:

1. История на България. Издателство Отворено общество, С., 1996. (Теми: Новата геополитическа ситуация в Източна Европа в навечерието на големите световни промени; Изграждане на нов тип политическа система; Априлското разведряване в политиката и икономиката; България от 60-те до 80-те години; България и голямата промяна от 1989 г.; България в годините на преход към демокрация.)

2. История на България за XI клас. Книга за учителя. С., 1996, 149–180, 160–167, 173–180.

3. История на България от древността до наши дни. УИ "Св. Климент Охридски", С., 1998, 368–376, 386–395, 404–421. (Теми: "Новото място на България в следвоенна Европа"; "България при Тодор Живков (от средата на 50-те до края на 80-те години"; "Българският преход към демокрация (1989-1997), "Българо- италиански отношения след Втората световна война").

4. История на България от древността до наши дни. Учебник за 11 клас. Планета 3, 2001, 394–412. (Към сталинизъм и обратно към демокрация: Големите експерименти от 60-те и 80-те години; Крахът на социализма в края на 80-те години. Първи стъпки към демокрация; Пътят на България към Европа).

5. История и цивилизация, 11 клас, Профилирана подготовка. С., 2002, 161–186. (Теми: Етнически общности в съвременна България, Икономиката на социалистическа България, Българското дисидентство, Завръщането на България в Европа).

6. История и цивилизация. История на света XX век. Учебник за 10 клас. Планета 3, 2002, с. 279.

7. Електронен учебник – История и цивилизация за 10 клас, Изд. Труд, 2006. Заедно с Костадин Грозев.

8. Електронен учебник – История и цивилизация за 11 клас, Изд. Труд, 2006 г. Заедно с Евгения Калинова.

Съставителство:

1. Модерна България - сборник по случай 65-годишнината на проф. д-р *Величко Георгиев* и акад. *Илчо Димитров*. УИ "Св. Кл. Охридски", С., 1999.

2. Иронията на историка. В памет на историка и приятеля проф. *Милчо Лалков*. УИ "Св. Климент Охридски", С., 2004. с. 463.

3. Предизвикателствата на прехода. Национална научна конференция, 10-11 ноември 2004 г. УИ "Св. Кл. Охридски", С., 2006, с. 482.
4. Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980-1982. Tom 1. Warszawa, 2006. IPN
5. Специален брой на Homo Bohemicus на тема "Обратно към Европа", Издание на Бохемия клуб, кн. 1/ 2007.
6. Историята в международната журналистика: употреби и злоупотреби. С., 2008, с. 177, заедно с Мария Нейкова, Здравка Константинова и Мария Дееничина.
7. Сборник документи "Пражская весна и международный кризис 1968 года." Prager fruehling. Das internationale Kriesenjahr 1968. 2. Dokumente. Boehlau Verlag Koeln Weimar Wien. 2008.
8. Университетски четения и изследвания по българска история. IV международен семинар, Смолян, 11-13 май 2006, УИ "Св. Кл. Охридски", 720-738.
9. Vademecum. Contemporary History Bulgaria. A Guide to archives, research institutions, associations, museums and sites of memory. Ed. By Iskra Baeva and Stefan Troebst. Sofia, Berlin. 2007.
10. Толерантният националист – паметен сборник от приятелите на Стайко Трифонов. „Парадигма”, София, 2009.
11. Русия и България – между "филството" и "фобството". Материали от научните конференции "Русия и Европа през XX век" и "Русия в българската история". CD. Изд. "ИФ-94", Сдружение "Анамнезис", 2009, ISBN 978-954-9445-09-1
12. Подбрани извори за българската история. Българската държава и българите 1947-2008 г. Т. 4, кн. 2. ТАНГРА ТанНакРа, 2009.
13. "Възродителният процес". Българската държава и българските турци (средата на 30-те – началото на 90-те години на XX век). Том I, Държавна агенция "Архиви", София, 2009, 751 с. (съставителство заедно с Евгения Калинова)
14. "Възродителният процес". Международни измерения (1984–1989). Том II. Архивите говорят, т. 61. ДА "Архиви", С., 2009.

Рецензии и отзиви:

1. Непознатата, но близка Украйна. - История, № 3/4, 1996 г., 108–111.
2. Епохата на "реалния социализъм", погледната отвътре (*Тодор Живков*. Мемоари. В. Търново, 1997; *Нико Яхиел*. Тодор Живков и личната власт. С., 1997). - История, кн. 2–3, 1998, 107 - 112.

3. Дисидентство или гражданска позиция? (отношението власт-интелигенция) - рецензия за книгата на *Наталия Христова* "Българският скандал "Солженицин" 1970 - 1974. С., 2000" - сп. История, 2/2000, 61–64.
4. *Jan Rychlik*. Dejiny Bulharska. Praha. Lidove noviny, 2000, 480 s. Исторически преглед, кн. 3–4, 2001, 228–230.
5. Миналото като поука. "Борби и чистки в БКП (1948 - 1953)". - Ново време, бр. 2, февруари 2002, 120–125.
6. Поляците при изграждането на модерната българска държава (*Zbigniew Klein*. Polskie slady w budowie nowozytnej Bulgarii, Lowicz, 1999, 449). Исторически преглед, № 5–6, 2002, 262–269.
7. Американското издание на Дневника на Георги Димитров - Ново време, бр. 9, септември 2003, 105–111.
8. Съвременните руски историци за Източна Европа. - Историческо бъдеще, № 1 - 2, 2003, 300 - 305. Рецензия за История южных и западных славян. М., т. 1 - 2, 1998 (2002) и Централно-Восточная Европа во второй половине XX века. М., т. 1, 2, 3 - I и II ч. 2000, 2002 г.
9. Насилието – човешката цена на модернизацията. - История, № 2, 2004, 61 - 64.
10. Какво става със средната класа? – рецензия на книгата на *Борислав Градинаров* "Залезът на средната класа" С., 2004. – Ново време, бр. 2, февруари 2005, 141–144.
11. Рецензия на: *Евгения Калинова*. Победителите и България, 1939-1945 г. София, 2005. – Исторически преглед, 2005, 5-6, 213-216.
12. Лекции по съвременна история на Европа и Съединените щати – *Д. Драганов*. Записки по политическа история на Европа и САЩ през съвременната епоха. Монд дипломатик, юли 2006, с. 30.
13. За мотивите, дълга и обществената мисия. Номо Bohemicus. Издание на Бохемия клуб, кн. 2-3/ 2006, 198-201. *Явор Милушев*. Чешки профили в общественото развитие на следосвобожденска България. АИ "Марин Дринов", С., 2005.
14. *Elzbieta Znamierowska-Rakk*. Federacja slowian poludniowych w polityce Bulgarii po II wojnie swiatowej. Korzenie. Probi realizacji. Upadek. Wydawnictwo Neriton, Instytut Historyczny PAN. Warszawa, 2005. 492 s. (Елжбета Знамеровска-Рак. Южнославянската федерация в българската политика след Втората световна война. Корени. Опити за реализиране. Провал.). – Исторически преглед, 5-6, 2006, 206-210.
15. Чешко изследване за българското участие в потушаването на Пражката полет '68. Номо Bohemicus, *Ivana Skalova*. Podil Bulharska na potlaceni Prazskeho jara 1968. Praha 2005, 106-108.

16. Ново изследване на феномена “българско дисидентство” – ИДА, Т. 93, 2007, 354-357.

17. *Райко Николов*. Дипломат в Америка. *Bulgarian Journal of American and Transatlantic Studies*, # 3, 2007-04-18.

18. За евреите в Русия или за Империята, православието и Русия. *Александър Солженицин*. Евреите в Русия. Двеста години заедно (1795-1995). Изд. “Кама”, 2007, 744 с. В. Култура, бр. 15, 18 април 2008 г.

19. Как журналистиката разбира и си служи с историята (Историята в международната журналистика. С., 2008, 177 с.) – Монд дипломатик, юни 2008, бр. 6 (44), с. 25.

20. Нов поглед върху историята на българския социализъм. – Понеделник, кн. 3-4, 2009, 145-149.

Популярни:

1. История на България по дати. Българската хроника. С., 2003, от 1989–2003, 404 - 474. Историята на България по дати. Българската хроника. Второ допълнено издание, Труд, С.. 2008, 404–504. Допълнено за периода 2003–2007.

2. Историја Бугарске. Слио-Клио, Београд, 2008, 307–402.

3. Историците се смеят. Българската история в кандидатстудентски “бисери”. Кама, 2010.

Научна редакция на книгите:

1. *Наталия Христова*. Българският скандал "Солженицин" 1970–1974. С., 2000.

2. *Илияна Марчева*. Годор Живков – пътят към властта. Политика и икономика в България 1953–1964 г. С., 2000.

3. *Никола Верт*. История на Съветския съюз. Кама, 2000.

4. *Янош Саваи*. Унгария. История и култура. С., 2001.

5. *Франсоа Фейтъ*. Реквием за една загинала империя. История на разрушаването на Австро-Унгария. Кама, 2003.

6. История на света. Енциклопедичен атлас. Унискорп, 2004.

7. *Евгения Калинова*. Победителите и България, 1939 - 1945 г. С., 2004.

8. *Чарлс Мерил*. Пътуването. Изтребление на невинните. Унискорп. 2004.

9. *Адам Замойски*. Полският път. Хилядолетната история на поляците и тяхната култура. Абагар – Велико Търново, 2005, 406 с.

10. *Николай Рязановски*. История на Русия. Кама, 2008, 606 с.

11. България и Русия – в миналото, настоящето и бъдещето. Народно читалище “Интеркултура 21 век”, С., 2009, 151 с.

12. 65 години от победата над фашизма / 65 лет победы над фашизмом. С., 2010, 211 с.

13. *Ян Рихлик*. История на Чехия. С., 2010, 1023 с.